

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1912.

Andra kammaren.

Nr 4.

Lördagen den 3 februari.

Kl. 2 e. m.

§ 1.

Justerades de vid kammarens sammanträde den 26 nästlidne januari förda protokollen.

§ 2.

Herr statsrådet *Sandström* aflämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

med förslag till lag om ändrad lydelse af 11 kap. 9, 24 och 38 §§ rättegångsbalken; och

med förslag till lag om ändring i vissa delar af sjölagen samt till lag om ändrad lydelse af 1 § i lagen den 12 juni 1891, innefattande vissa bestämmelser om sjöfynd.

Nämnda propositioner bordlades på begäran.

§ 3.

Enligt den 29 nästlidna januari fattadt beslut företogs nu val af sex revisorer för deltagande uti innevarande års granskning af statsverkets, riksbankens och riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning äfvensom af tre suppleanter för dessa revisorer; och befunnos efter valförrättningarnas slut följande ledamöter af Riksdagens Andra kammare hafva blifvit utsedda till

Revisorer:

herr *Byström*,

• *Ericsson* i Vallsta,

• *Eriksson* i Grängesberg,

• *Nilsson* i Bonarp,

Andra kammarens protokoll 1912. Nr 4.

herr *Rydén* och
 » *Ström*,

hvar och en med 196 röster.

Suppleanter:

herr *Jansson* i Edsbäcken med 187 röster,
 » *Lindberg* » 186 » och
 » *Olsson* i Broberg » 181 » .

Närmast i röstetal kom herr *Rune* med 8 röster.

§ 4.

Vidare anställdes val af dels tjugufyra valmän för utseende af revisorer och revisorssuppleanter för granskning af riksbankens afdelningskontors i landsorten räkenskaper och förvaltning, dels ock sex suppleanter för dessa valmän; och utsågos därvid till

Valmän:

herr *Andersson* i Skifarp,
 » *Berglund*,
 » *Bosson*,
 » *Bäckman*,
 » *Danielsson*,
 » *Ekman*,
 » *Forsberg*,
 » *Hage*,
 » *Hansson* i Solberga,
 » *Ingvarsson*,
 » *Juhlin*,
 » *Kronlund*,
 » *Larsson* i Västerås,
 » *Lundell*,
 » *Magnusson* i Kalmar,
 » *Mossberg*,
 » *Olsson* i Berg,
 » *Olsson* i Blädinge,
 » *Persson* i Norrköping,
 » *Runefors*,
 » *Rydén*,
 » *Röing*,
 » *Uddenberg* och
 » *Wiklund* i Brattfors,

hvar och en med 190 röster.

Suppleanter:

herr *Bengtsson* i Göteborg,
» *Widlund*,
» *Andersson* i Fallsberg,
» *Erlansson*,
» *Persson* i Tofta och
» *Sundström*,

hvar och en med 166 röster.

Ordningen mellan suppleanterna bestämdes, sådan densamma här ofvan angifvits, genom lottning.

§ 5.

Justerades protokollsutdrag angående de i nästföregående två paragrafer omförmälda valen.

§ 6.

Herr statsrådet *Schotte* aflämnade Kungl. Maj:ts proposition angående öfverförande af visst belopp till den i 19 § af lagen angående rätt till pension för tjänstemän vid statens järnvägar den 4 juli 1910 omförmälda fond.

Ifrågavarande proposition blef på begäran bordlagd.

§ 7.

Föredrogos hvar för sig Kungl. Maj:ts & kammarens bord hvilande propositioner; och hänvisades därvid till bankoutsrottet propositionen med förslag till lag om ändrad lydelse af 2 § i lagen om bankrörelse.

Till lagutskottet öfverlämnades härpå propositionerna:

med förslag till lag, innefattande ändring i 24 kap. 7 § rättegångsbalken; och

med förslag till lag om ändring i vissa delar af utsökningslagen m. m.

§ 8.

Vidare föredrogos hvar efter annan de på kammarens bord liggande motionerna; och remitterades därvid till jordbruksutskottet herr *Carlsons* i Herrlunga motion, nr 225.

Till behandling af tillfälligt utskott hänvisades motionerna nr 226 af herr *Winberg m. fl.* och nr 227 af herr *Winberg.*

§ 9.

Ordet lämnades härefter på begäran till

Svar å interpellation.

Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena Ehrensvärd, som anförde: Herr talman, mina herrar! Med kammarens tillstånd har en ärad representant på skånebanken till mig framställt följande frågor:

1) Har det sedan ombildningen af vårt utrikesdepartement år 1906 visat sig, att utrikesdepartementets handelsafdelning samt vår diplomatiska och konsulära kår på ett tillfredsställande sätt fyller sina handelspolitiska uppgifter?

2) Efter hvilka principer har den ekonomiska utbildningen af utrikesdepartementets tjänstemän ägt rum sedan år 1906?

3) Kan det påvisas, att genom utrikesdepartementets handelsafdelning landets export befordrats?

Då jag nu går att besvara dessa frågor, vill jag förutskicka den anmärkningen, att den första och den sista af dessa frågor på grund af sin natur undandraga sig ett exakt besvarande, hvar till ju äfven kommer det ömtåliga förhållandet, att interpellanten af mig begärt ett allmännare omdöme rörande hela den kår, för hvilken jag står i spetsen och hvilken jag själf under den tid frågan afser tillhört. Att dessa båda frågor, den första och den sista, stå i ett visst inbördes sammanhang med hvarandra gör också, att jag ber att på en gång få besvara dem båda och således icke i den ordning frågorna af interpellanten uppställts, något, som jag hoppas interpellanten icke må illa upptaga.

Vid genomförandet af utrikesdepartementets ombildning år 1906 leddes man af önskan om en intimare samverkan mellan diplomat- och konsulatväsendet, till följd hvaraf befattningen såsom högste ledare af konsulatväsendet i de olika länderna uppdrogs med endast två undantag åt beskicksningschefen. Tydligt åsyftades härigenom, att äfven handelspolitiska intressen måtte så kraftigt som möjligt omhändertagas af våra beskicksningar.

Till en början vill jag uttala, att ett närmare studium af utrikesdepartementets arkiv utan tvifvel skall bära vittne därom, att vida större uppmärksamhet nu ägnas åt allmänna handelspolitiska frågor. Detta är dock säkerligen ej blott en följd af departementets omorganisation, utan sammanhänger med tidens allmänna anda.

För att nu närmare gå frågan in på lifvet vill jag något beröra arten af den verksamhet, som utvecklas af våra diplo-

mater och konsuler, i hvad den afser främjandet af landets handelspolitiska intressen.

Svar å interpellation.

(Forts.)

Jämlikt konsulatförordningen åligger det generalkonsuler, däri inbegripet alla beskickningschefer utom dem i London och S:t Petersburg, konsuler och lönade vicekonsuler, som förestå vicekonsulat, att afgifva årsberättelse, hvori skall lämnas en på statistiskt eller annat tillgängligt material grundad redogörelse för Sveriges handels- och sjöfartsförhållanden inom verksamhetsområdet äfvensom en sammanfattning af näringslivets utveckling inom området, särskildt med tillämpning å Sveriges intressen. Dessutom åligger det berörda myndigheter att till utrikesdepartementet inberätta, hvad de inom området för sin ämbetsuppgift i handelsekonomiska frågor inhämta eller iakttaga. Handelsattachéerna, som äro tre till antalet och för närvarande anställda vid beskickningarna i Konstantinopel, Tokio och Buenos Aires, tillkommer bland annat att till departementet inkomma med rapporter rörande de alster af svensk industri, som borde kunna vinna afsättning i det främmande landet, samt rörande sådana artiklar, som skulle lämpa sig för tillverkning i hemlandet.

De meddelanden, som till följd af ofvannämnda föreskrifter inkomma till utrikesdepartementet från beskickningar, konsulat och handelsattachéer, tillställas, efter att hafva granskats och bearbetats af handelsafdelningen, i lämpliga delar de i frågan intresserade eller offentliggöras, då sådant befinnes lämpligt, genom tidskriften Svensk export, facktidskrifter eller tidningarna. Handelsafdelningen öfvervakar, att ifrågavarande meddelanden inkomma till departementet. Föreningar, bolag och enskilda anlita handelsafdelningen för införskaflande af upplysningar i handelsangelägenheter samt för reklamationer. I stor utsträckning hänvänder sig allmänheten numera äfven direkt till beskickningar och konsulat för erhållande af kommersiella informationer.

Mycket kan nu vara att säga om ordnandet af det s. k. kommersiella informationsväsendet. Det kan ifrågasättas, om de s. k. årsberättelserna spela så stor roll. På det område, hvarmed vi nu sysselsätta oss, äro efter min mening snabba uppgifter framför allt af vikt, en fordran, som årsberättelserna med deras vidlyftiga sammanförande af en mängd statistiskt material icke kunna efterkomma. Det kan äfven ifrågasättas, om icke en särskild periodisk publikation borde af utrikesdepartementet, i likhet med hvad som sker i åtskilliga andra länder, utgifvas för offentliggörandet af inkommande kommersiella upplysningar. Jag skall, då jag fått tillfälle att inhämta intresserades meningar och råd, taga denna fråga i öfvervägande. Emellertid torde det få anses otvifvelaktigt, att utrikesdepartementets handelsafdelning med biträde af beskickningarna, konsulaten och handelsattaché-

Svar å interpellation.
(Forts.)

erna i sin mån bidrager till att svenska industriidkare hållas underrättade om de utländska marknaderna.

Den ärade interpellanten har särskildt framhållit, hurusom Danmarks export öfverstege Sveriges, i det att Danmarks i medeltal under åren 1908—1909 uppgått till 606—609 miljoner kronor, medan Sveriges under det senaste år, för hvilket statistik varit tillgänglig, uppgått till endast 482 å 473 miljoner. Detta torde bero på ett förbiseende från den ärade interpellantens sida. Den danska statistiken skiljer mellan en *specialstatistik*, upptagande införsel af varor till förbrukning inom landet och utförsel af inländska varor, samt en *generalstatistik*, upptagande totalsiffrorna för import och export och hvori således äfven upptagas sådana varor, som endast införas för transit och sedan åter utföras. Interpellanten har synbarligen hämtat sina uppgifter från denna generalstatistik. Enligt danska specialstatistiken, som närmast motsvarar vår statistik, utgjordes åter utförseln under 1908 af 439,5 miljoner och under 1909 af 443,8 miljoner, och var den således ej obetydligt lägre än Sveriges under samma år. Att Sveriges handelsomsättning under nämnda år varit i sjunkande finner sin förklaring i den allmänna depressionen på världsmarknaden. Med tillfredsställelse kan man emellertid konstatera, att handelsomsättningen under 1910 öfverstigit närmast föregående års omsättning, och enligt senast tillgängliga uppgifter skulle utförseln af svenska varor under nästlidet år varit större än under något föregående och uppgående till omkring 650 miljoner kronor.

I hvad mån förtjänsten om utvecklingen af vår export kan tillskrifvas handelsafdelningen och vår utrikesrepresentation är naturligtvis omöjligt att närmare angifva. Andra orsaker — vår industris utveckling, skapande af transmarina linjer m. m. — hafva naturligtvis härtill i främsta rummet medverkat. Anmärkningsvärdt är dock, att exporten af svenska varor betydligt ökats till de länder, där till följd af omorganisationen 1906 diplomatisk eller lönad konsulär representation upprättats, samt till Ryssland, där den konsulära representationen samtidigt väsentligt förstärkts. Detta förhållande framgår af följande ur kommerskollegii officiella statistik hämtade uppgifter rörande exporten af svenska varor till ifrågavarande länder under åren 1906 och 1910. Således utgjorde i runda krontal exporten till *Europeiska Ryssland* år 1906 7,480,000 samt år 1910 17,716,000; till *Japan och Kina* år 1906 2,668,000 samt år 1910 6,946,000; till *Argentina* år 1906 1,806,000 samt år 1910 5,183,000 samt till *Australien* år 1906 3,700,000 mot år 1910 8,894,000. Jag är således benägen att hysa den mening, att handelsafdelningen och våra utomlands varande tjänstemän sökt att väl fylla sina plikter i afseende å deras handelspolitiska uppgifter, samt att

erfarenheten synes gifva stöd åt detta omdöme, i hvad särskildt *Svar å interpellation*
rör arbetet på ökandet af vår export. (Forts.)

Är härmed emellertid sagdt, att allt är så väl beställt, att icke något ytterligare kunde åtgöras? Ingalunda. Tvärtom är det min lifliga öfvertygelse, att vi ännu befinna oss endast på ett försöksstadium och att vi måste sträfva att allt kraftigare utveckla och fullkomliga de organ, som äro satta att fylla ifrågavarande viktiga uppgifter.

Till en början må framhållas, att den ärade interpellanten i det anförande, som åtföljde interpellationens framställande, utan tvifvel pekat på en sårbar punkt, då han berörde vår aflönade konsulskårs fåtalighet.

Jag är nämligen lifligt öfvertygad, att vår konsulskår behöfver stärkas likasom äfven att vissa åtgärder till arbetets underlättande äro af behofvet påkallade. Jag har därför ock den 22 sistlidne december anmält behofvet häraf för Kungl. Maj:t samt begärt och erhållit rätt att tillkalla sakkunniga för utarbetande af förslag i ofvannämnda syfte — något, hvarom jag äfven i statsrådsyttrandet vid reglerandet af utgifterna under tredje hufvudtiteln erinrat. Arbetet härom pågår för närvarande.

En annan brist är säkerligen, att utrikesdepartementet och dess handelsafdelning icke stå i stadig samverkan med handels- och industriens män. Den praktiska erfarenheten kan ingen på dessa områden undvara, och jag känner själf saken häraf vid behandlingen af de frågor, som kunna föreligga. Något kan detta utfyllas genom att man söker tråda i personlig förbindelse med näringslifvets målsmän, men det är klart, att upplysningar, inhämtade på den väg jag nämnt, alltid bära ett tillfällighetens och osäkerhetens kännemärke. Jag har därför äfven under sistlidne höst i samråd med chefen för finansdepartementet tagit initiativ till upprättande af ett handelsråd, bestående af ett visst antal af Kungl. Maj:t utsedda representanter för handel och näringar. I dessas yttranden och råd kommer ministern för utrikes ärendena säkerligen att erhålla ett godt stöd, och deras erfarenhet kan — så hoppas jag — bli till god vägledning. Det torde säkerligen ej heller dröja länge, innan denna institution kan blifva en verklighet.

Jag följer icke för mig själf, att ifrågavarande ärendens splittring mellan utrikesdepartementet, finansdepartementet och kommerskollegium är till men vid deras behandling. Trots de reformer, som inom den nuvarande ordningens ram kunna göras, kvarstår alltjämt oförminskadt behofvet af ett särskildt handelsdepartement, men då ett närmare ingående på denna fråga skulle föra mig alltför långt, vill jag här endast antyda den på sätt som nu skett.

Men fränsedt nu berörda förslag, återstår ännu en mycket

Svar å interpellation.
(Forts.)

viktig fråga, som kräfver sin lösning. Jag afser härmed den andra i ordningen af interpellantens frågor eller den rörande den ekonomiska utbildningen af utrikesdepartementets tjänstemän.

Då vi ej äga någon statsvetenskaplig examen, har helt naturligt juridisk examen, vare sig juris kandidatexamen eller kansliexamen, kommit att sedan ålder uppställas som kompetensvillkor för inträde i utrikesdepartementets tjänst. Sedan år 1906 har det i allmänhet därjämte fordrats, att de unge konsulsaspiranterna genomgått utländsk handelshögskola, hvarjämte diplomataspiranterna beordrats till tjänstgöring å något större konsulat.

Äro nu dessa fordringar till fyllest för den utbildning i handelsekonomiska ting, som kan anses erforderlig? Förvisso icke.

Redan den föregående regeringen hade sin uppmärksamhet fäst på denna fråga likasom i allmänhet å uppställandet af skärpta fordringar för inträde i utrikesdepartementets tjänst, och i februari 1908 erhöll landshöfdingen Hammarskjöld i uppdrag att utarbета förslag till bestämmelser i ämnet.

Emellertid har landshöfding Hammarskjöld sedan dess varit upptagen af ett så stort antal mer än vanligt maktpåliggande värf, att detta uppdrag, utan att någon som helst skuld ligger honom till last, kommit att undanskjutas.

Då jag själf är varmt intresserad att bidra till höjande af kunskapsnivån hos våra blifvande diplomater och konsulter, särskildt hvad folkrätt, national- och handelsekonomi samt främmande språk angår, var det en af mina första åtgärder efter mitt tillträde till mitt nuvarande ämbete att hos landshöfding Hammarskjöld förhöra mig, när han kunde förväntas slutföra sitt arbete. Då det visade sig, att han på grund af ytterligare en del uppdrag, som ej tålde uppskof, icke kunde medhinna detta förrän i lyckligaste fall långt fram på detta år, anmodade jag honom att sammanfatta sina tankar i en skriftlig P. M., hvilken kunde tjäna till ledning vid kommande arbeten. Sedan landshöfding Hammarskjöld i slutet af december 1911 inkommit med en sådan P. M., har jag jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallat särskilda sakkunniga för att under omedelbar ledning af mig slutföra arbetet, och hoppas jag, helst arbetet redan är i gång, att det ej skall dröja länge, innan jag blir i tillfälle att anmäla ärendet för Kungl. Maj:t till slutligt afgörande. Jag kan redan nu utlofva den ärade interpellanten, att därvidlag fordringarna å insikter i handelsekonomiska ämnen icke skola förbises.

Med dessa ord tror jag mig ha besvarat den ärade interpellantens förfrågningar.

Härpå yttrade:

Herr Sommelius: Herr talman, mina herrar! Jag har den äran att till hans excellens herr ministern för utrikes ärendena framföra mitt värdsamma tack för det upplysande svaret på den af mig framställda interpellationen. Jag tillåter mig förklara, att den af honom framställda vidsynta uppfattningen af hela detta ärende vittnar om, att utrikesdepartementet och speciellt dess handelsafdelning ligga i händer, till hvilka man kan ha det allra bästa förtroende.

Då 1906 års kommitté, som hade fått till uppdrag att vidtaga åtgärder för en omorganisation af utrikesdepartementet, skulle påbörja sitt arbete, förklarades, att hur utmärkt en organisation än vore och hur väl den än skulle kunna arbeta, så skulle dess resultat bli föga eller intet, om man icke på samma gång kunde försäkra sig om fullt kompetenta och praktiska personer att utföra arbetet. Då nu hans excellens utrikesministern i sin framställning under tredje hufvudtiteln har gjort ett uttalande om önskvärdheten af ytterligare fullkomning af 1906 års kommittés arbete och därför äfven gjort framställning om ökade löneförmåner, tillät jag mig göra en hemställan i en fråga, som jag visste var föremål för mycket stort intresse icke blott inom kammaren, utan äfven i hela landet. Den uppfattningen har hans excellens också gifvit mig rätt i, att det är en fråga, som är af största vikt. Det omständliga svar jag fått är tillräcklig borgen för, att hans excellens till fullo förstått och uppskattat vikten af, att Sveriges export till utlandet på allt sätt befrämjas.

Men, mina herrar, det är icke nog med att inse, att denna export till utlandet bör befrämjas, utan det måste äfven stå klart för oss, att detta endast kan ske genom aflönade, praktiska och dugliga personer. Den kompetens, som här af hans excellens blifvit framställd såsom nödvändig för den konsulära och diplomatiska beskickningen, har tydligt visat, att i det afseendet åtskilligt fattas för närvarande. De belopp, som ställas till utrikesdepartementets förfogande för aflönande af konsulter, äro också så obetydliga, att jag anser det omöjligt äfven för hans excellens utrikesministern att under sådana förhållanden kunna göra något verksamt. Det vore emellertid i allra högsta grad af behovet påkalladt, att kammaren ville stödja den uppfattning, som kommit till uttryck i hans excellens' uttalande, och för hvilket jag frambär mitt värdsamma tack.

Herr Lundström i Göteborg: Herr talman! Jag skulle vilja med några ord understryka det sista, som herr Sommelius nyss yttrade, och då hittills tyvärr intresset särskildt för våra utrikesfrågor, vår diplomati och vårt konsulsväsen icke varit så synnerligen stort hvarken i Riksdagen, i pressen eller hos allmänheten, torde det vara tillåtet för den, som möjligen kan vilja

Svar å interpellation.
(Forts.)

Svar å interpellation.
(Forts.)

det, att draga sitt strå till stacken. Det förefaller mig vara alldeles gifvet, och jag tänker det erkännes af de allra flesta, att den ordning, som tillkom 1906, var ett hastverk och i mångt och mycket behöfver grundligt omarbetas. Man behöfver exempelvis endast se på det egendomliga förhållandet, att många svenskfödda konsulter, ja, till och med consules missi, stå under en utländsk förmans lydno, för att förstå, huru ofta det händer på de svenska konsulatet, att ett utländskt intresse, kanske rent af ett privat utländskt intresse, står alldeles bestämmande hos förmannen gentemot den underordnade svenske konsulns åsikt. Det är alldeles klart, att det ofta rent af blir så — för husfredens skull — på konsulatet, att det svenska intresset i mångt och mycket får stå tillbaka. Detta är någonting, som utan tvifvel så snart som möjligt måste ändras, och det är helt säkert hans excellens utrikesministern mer än någon annan här väl bekant, huru klagomål åter och åter göra sig gällande just beträffande detta förhållande.

Men detta förhållande spelar in äfven på ett annat område. Det uppmuntrar icke precis till att gifva sig in på konsulskarriären, om man efter åtskilliga år inom densamma har utsikten, att, när man ändtligen får en mer eller mindre fast ställning, man ganska länge får sortera under utländska personers förmanenskap. För närvarande förefaller det därför viktigast, att, om vi skola kunna upphjälpa konsulsväsendet, arbeta för exporten, öfver hufvud taget upphjälpa karriären inom konsulskåren, så att verkligt dugande unge män bli hågade att gifva sig in på denna i och för sig icke synnerligen lockande eller gifvande karriär, vi dels söka göra själfva arbetet treffligare och säkrare, som jag nyss antydde, dels också göra själfva karriären säkrare. Det är icke tvifvel om, att det då och då kan vara bra att få in i en ämbetsmannakarriär utifrån en person, som har på ett alldeles särskildt sätt under sin föregående bana utmärkt sig, och som kan vara en särskild vinst för den beträffande grenen af statsförvaltningen. Jag vet mycket väl, herr talman, att riksdagsordningen förhindrar mig att här framdraga något som helst exempel i detta hänseende, vore det än aldrig så nära liggande. Men den allmänna principen torde af hvar och en kunna erkännas, att det öfver hufvud taget — och det glädde mig att höra, att hans excellens utrikesministern betänkt detsamma — är nödvändigt både för karriärens skull och för att konsulskåren skall kunna fylla sitt värf fullt, att skapa flere aflönade konsulter. Det torde utan tvifvel kunna sägas, att det är någonting oerhördt, att vi i den stad, som passerar af de flesta svenskar i världen, Liverpool, icke ha aflönad konsul. Det torde också vara något oerhördt, att vi i den stad, som näst efter Stockholm hyser de flesta svenskar, Chicago, heller icke ha någon aflönad svensk konsul. Det torde väl också vara ganska olämpligt, att

den gamla stolta handelsrepubliken Hamburg har en svensk representation, där notoriskt konsulslönen icke räcker till för en fullt lämplig svensk representant.

Svar å interpellation.
(Forts.)

Det synes mig verkligen vara i sparsamhetens intresse, om mycket snart hela denna konsulatfråga blefve så ordnad, att vi verkligen finge en rad konsulat, flera till antalet och bättre aflönade. Den regering, som nu sitter, har från den föregående regering, hvars främste man var densamme som i den nuvarande regeringen, ärft frågan om vår diplomati och vårt konsulatväsen, hvilken fråga ju framlades af den förra liberala regeringen. Det synes mig därför i viss mån vara anledning hoppas, att den nuvarande regeringen skall rätta och bättra hvad som då i hast icke hann blifva fullgodt.

Jag nämnde, att det utan tvifvel är i sparsamhetens intresse att skaffa många och väl aflönade konsulat, ty det betalar sig synnerligen väl för Sverige. Det är också i bästa mening ett kulturförsvär, om vi få många, som nitiskt och energiskt ute i världen bevaka Sveriges intressen. Det synes mig därför vara en fråga, som alldeles särskildt bör ligga den regering på hjärtat, som kommit till makten, i sparsamhetens och det så kallade kulturförsvärets tecken.

Herr Jeansson i Kalmar: Herr talman! Då af det svar, som hans excellens lämnade, synes framgå, att meningen vore att vid omarbetandet af konsultförordningen inrätta flera aflönade konsuler, och då den följande talaren också yttrade sig i den riktningen, så skall jag be att däremot få göra en liten invändning.

Jag vill då säga, att nog må flera aflönade konsulsbefattningar inrättas, men det bör vara en viss varsamhet i det afseendet. Det är ju så, att ett land kan erhålla oaflönade konsuler, som fullt ut lika bra, ja, många gånger bättre än de aflönade kunna tillvarataga landets intressen. Denna synpunkt framhölls på sin tid, när konsultförordningen omarbetades, och jag har litet erfarenhet i den vägen, då jag själf är konsulär tjänsteman för England sedan många år tillbaka. Jag vet, huru detta stora land, England, ordnat sitt konsulatväsen; och när ett sådant land som detta, som arbetar på en så bred kommersiell basis och har en så stor erfarenhet på detta område, kommit på det klara med, huru detta arbete bäst skall ordnas, när ett sådant land använder oaflönade konsuler i så stor utsträckning, så tror jag, att det för vårt land icke kan vara lämpligt att kasta bort ett system, som för oss är både ändamålsenligt och billigt. Men hvad man bör ha för ögonen är, att vid val af konsuler de lämpliga männen väljas. Om till konsul eller vice konsul skall väljas en person på platsen, så bör man söka att verkligen erhålla den rätta personen, som kan intressera sig för

Svar å interpellation.
(Forts.)

det land, som han representerar. Om man utser en person med ställning och inflytande, som under många år varit bosatt på platsen, så kan han göra sitt inflytande mera gällande än en aflönad konsul, som ditsändes. Jag tror verkligen, att man icke alltför mycket bör slå in på den bogen att tillsätta aflönade i stället för oaflönade konsulter, ty helt säkert vinner man därmed icke hvad man syftar till, utan förlorar kanske i stället.

Då ett par föregående talare så starkt påpekat, att man borde slå in på en annan bog, så har jag velat göra denna lilla erinran.

Herr Sommelius: Jag begärde ordet för att uttala en mot den siste ärade talarens mening stridande åsikt. Jag har nämligen den uppfattningen, att de kraf, som numera ställas på ett lands konsulter, i många fall endast kunna fyllas af sådana konsulter, som äro tillräckligt aflönade. Numera låter ett land i de flesta fall förverkliga sina handelspolitiska syften genom sina egna konsulter; och det kan därvid endast till en viss grad till dessa befattningar begagna sig af personer af främmande nationalitet. Det fordras numera af en konsul att taga reda på verksamhetsgrenarna i det främmande landet, att taga reda på aflöningsförhållanden, att taga reda på försäljningsförhållanden och andra förhållanden, som sammanhänga med det främmande landets näringslif; och jag försäkrar er, mina herrar, att när det gäller vissa affärgrenar, så kunna nog inhemska konsulter lämna uppgifter, men när det gäller det egna fäderneslandets intressen, så får en sådan konsul iakttaga en viss försiktighet. Man får icke af en sådan konsul begära, att han i dylika fall skulle drifva propaganda för det främmande landets varor, ty det skulle stöta på motstånd. Skall något därför kunna göras för vår export, så tror jag, att den enda riktiga vägen är den, som hans excellens nyss framhöll, nämligen att söka fullkomna det system, som sattes i gång 1906, som gick ut på att man ökade, ständigt ökade antalet konsulter och bättre aflönade dem, så att en högre och rikligare ersättning kunde lämnas för ett intensivare arbete.

Herr Jeansson i Kalmar: Herr talman! Jag skall be att med några ord få bemöta den sista talaren. Han synes tro, att consules electi icke skulle ha samma skyldigheter som de sända konsulerna. Men de ha alldeles samma skyldigheter. Äfven de förra få taga reda på afsättningsmöjligheterna för ett land. Jag kan af erfarenhet intyga, att man får lämna uppgifter, om något är att göra för respektive land, och jag är öfvertygad om, att därest förmannen håller efter de underordnade konsulstjänstemännen, dessa komma att fungera som de böra. Hufvudsaken är — som jag i mitt föregående anförande tillät mig påpeka — att man vid valet af representanter träffar det rätta. Naturligt-

vis erkänner jag, att, om specialister, om dugande, framstående personer kunde skickas till respektive platser i alla världens hörn, detta skulle vara en utmärkt sak. Men jag ber er, mina herrar, betänka, hvad det skulle kosta, om vi öfverginge från systemet med i allmänhet oaflönade konsulttjänstemän till ett sådant med i regel aflönade. Jag tror icke, att något land i världen gifvit sig in på detta, utan alla ha de tänkt på kostnaderna. Jag vill sålunda icke motsätta mig, att antalet aflönade konsulter ökas, men att helt och hållet kasta om från den ena principen till den andra, anser jag icke vara lyckligt.

Svar å interpellation.
(Forts.)

§ 10.

Upplästes två till kammaren inkomna, så lydande protokoll:

År 1912 den 31 januari sammanträdde den nämnd, som äger att döma, huruvida högsta domstolens samtliga ledamöter gjort sig förtjänta att i deras viktiga kall bibehållas, hvarvid röstades öfver följande proposition:

»Den, som vill, att omröstning på det i 69 § riksdagsordningen föreskrifna sätt skall anställas till uteslutande af någon bland högsta domstolens ledamöter, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, blifva högsta domstolens samtliga ledamöter bibehållna;»

Och befunnos efter omröstningens slut, sedan voteringsseglarna öppnats, rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 0;

Nej — 48;

i följd hvaraf nämnden ansett högsta domstolens samtliga ledamöter böra vid deras ämbeten bibehållas.

A. Hansson i Solberga.

G. F. Östberg.

S. H. Kvarnzelius.

Axel Vennersten.

År 1912 den 31 januari sammanträdde den nämnd, som äger att döma, huruvida regeringsrättens samtliga ledamöter gjort sig förtjänta att i deras viktiga kall bibehållas, hvarvid röstades öfver följande proposition:

»Den, som vill, att omröstning på det i 69 § riksdagsord-

ningen föreskrifna sätt skall anställas till uteslutande af någon bland regeringsrättens ledamöter, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, blifva regeringsrättens samtliga ledamöter bibehållna;»

Och befunnos efter omröstningens slut, sedan voterings-sedlarna öppnats, rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 0;

Nej — 48;

i följd hvaraf nämnden ansett regeringsrättens samtliga ledamöter böra vid deras ämbeten bibehållas.

A. Hansson i Solberga.

G. F. Östberg.

S. H. Kvarnzelius,

Axel Vennersten.

Jämte det nämnda protokoll lades till handlingarna, beslöt kammaren, att deras innehåll skulle delgifvas Riksdagens kansli-deputerade med anmodan att låta i ämnet uppsätta och till kamrarna afgifva förslag dels till den skrifvelse, som borde till Konungen aflåtas, dels ock till paragraf i riksdagsbeslutet.

§ 11.

Afgåfvos följande nya motioner, nämligen af:

herr *Martin*:

nr 228, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående utredning m. m. i fråga om de till Danviks hospital utgående s. k. rekognitionsafgifter;

nr 229, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående utfärdande af vissa bestämmelser, afseende lättnader vid inbetalning af utskylder;

nr 230, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående vissa ändringar i gällande resereglemente; och

nr 231, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående utredning i fråga om underofficerskårens ställning och uppgift;

herrar *Nilsson* i Kristianstad och *Thorsson*, nr 232, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående inrättande af ett nytt slag af postanstalter;

herr *Jeansson* i Kalmar, nr 233, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående fördjupande af farleden i Kalmarsund;

herrar *Bäckström* och *Wikström*, nr 234, om skrifvelse till Kungl. Maj:t i fråga om underlättande af jordupplåtelse för egna hem å kronomark i Norrland;

herr *Forssell*, nr 235, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående upphäfvande eller suspension af vaccinationstvånget;

herr *Olsson* i Blädinge, nr 236, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående åtgärder mot jordkulturens ödeläggelse genom försumpning; samt

herrar *Wedin* och *Widén*, nr 237, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående åtgärder i syfte att för arrendatorer af vissa fastigheter i Norrland och Dalarne underlätta fastigheternas förvärfvande med äganderätt.

Nämnda motioner bordlades på begäran.

§ 12.

Till bordläggning anmäldes lagutskottets utlåtanden och memorial:

nr 1, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition till Riksdagen med förslag till lag, innefattande ändring i 2 kap. 3 § kyrkolagen;

nr 2, med anledning af remiss från Första kammaren af en utaf grefve J. W. Spens väckt motion;

nr 3, med anledning af remiss från Andra kammaren af en utaf herr C. Lindhagen m. fl. väckt motion;

nr 4, i anledning af justitieombudsmannens framställning till Riksdagen angående ändring af bestämmelserna om danaarf;

nr 5, i anledning af justitieombudsmannens framställning om ändring af 16 kap. 10 § rättegångsbalken; och

nr 6, i anledning af verkställd granskning af justitieombudsmannens ämbetsförvaltning.

§ 13.

Justerades protokollsutdrag.

§ 14.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr <i>Enderstedt</i>	under 3 dagar fr. o. m. den 3 febr.,
» <i>Carlson</i> i Herrljunga	» 6 » » » 5 »
» <i>Starbäck</i>	» 2 » » » 5 »
» <i>Ekman</i>	» den 5 febr.,
» <i>Widén</i>	» 2 dagar fr. o. m. den 4 febr.,
» <i>Ingvarsson</i>	» 4 » » » 3 » och
» <i>Gustafsson</i> i Örebro	» 3 » » » 8 » .

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 4,7 e. m.

In fidem
Per Cronvall.